

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

II. De inuasoribus & occupatoribus bonorum ecclesiae.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

CAP. V.

Romanus Pontifex, præcipuus æquitatis & religionis assertor, facultates & gratias ab Apostolica sede concessas, ex quibus tempore procedente animarum pericula, & inter catholicos scandala provenire animadvertit, pro sui pastoralis officii debito maturè revocare confuevit. Sanè nonnulli locorum ordinarii super ad audientiam nostram referri curarunt, quòd in quàm pluribus Regni Siciliae citra & ultra Pharam, & aliis Christiani nominis civitatibus & locis magna Græcorum tam religiosorum & secularium clericorum, quàm laicorum multitudo reperitur, qui Ecclesiæ Græcæ mores & ritus observantes, seque suos proprios ejusdem nationis Prælatos habere, ac illis, non autem locorum ordinariis subesse, sed immunitatum, aliorumque privilegiorum sibi per secl. rec. Leonem X. Paulum III. Julium etiam III. & forsàn alios Romanos Pontifices prædecessores nostros, & dictam sedem antiquitus concessorum prætextu, se ab eorundem ordinariorum jurisdictione & superioritate exemptos esse pratendentes, impunitate sibi proposita, in diversis hæreticas, nefariasque opiniones, & absurda deliramenta passim prolabantur, asserentes inter alias eorum blasphemias, nullum esse defunctorum purgatorium, Rom. Pont. aliquam in eos jurisdictionem vel auctoritatem habere negantes, indulgentias ab illo concessas damnantes, Ecclesiasticas sententias & censuras ab eo latas spernentes, sanctissimæ Deigenitricis virginis Mariæ, beatorum Apostolorum, & aliorum Dei sanctorum festivitates ab Ecclesia Rom. sanctisque Patribus ordinatas non observantes, sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum suis infantibus in Baptismo exhibentes, inhumata defunctorum cadavera superstitione quadam impia, & plus quàm barbarica sepulchris eruentes, igneque comburentes, ordinariorum locorum, quos habitant, visitationem, jurisdictionemque contemnentes, & Ecclesiasticam disciplinam perturbantes; ac demum hujusmodi aliisque suis opinionibus erroneis atque sacrilegis populos Latinos inficientes, correctionem legitimam lux prætextu exemptionis clypeo repellentes, in suis impietatibus, abususque consensunt & immorantur, in suarum, vicinorumque populorum, præsertim simplicium animarum perniciem, & scandalum plurimorum. Nos igitur providè considerantes, ejusdem sedis intentionem nunquam fuisse, exemptionem, aliudve privilegium à se concessum iri, ut inde seclerum impunitas & animarum periculum emerget, abusus & periculis hujusmodi, quantum cum Deo possumus, tempestive obviare volentes, ac quarumcumque exemptionum, aliorumque privilegiorum dictis Græcis, eorumque Prælati, Rectoribus, Abbatibus, & aliis tam sancti Basilii & alterius ordinis regularibus, quàm secularibus, ac etiam laicis personis quocumque nomine nuncupatis, per præfatos & alios quoscumque Rom. Pont. prædecessores nostros, ac nos, & sedem præfaram, correctionem vel in specie hæcenus concessorum, ac etiam iteratis vicibus approbatorum, & innovatorum, literarumque desuper confectarum, & inde secutorum tenores præsentibus pro sufficienter expressis habentes, motu proprio, & exacta scientia nostra, ac de Apostolice potestatis plenitudine, omnes & singulas exemptiones, ac prout illas concernunt, desuper confectas literas præfatas, ad hoc videlicet, ut ipsi locorum ordinarii quascumque Græcorum Ecclesias, Monasteria, prioratus, & alia pia loca, tam secularia quàm cujusvis ordinis regularia, eorumque Prælatos, etiam si Episcopali, Archiepiscopali, ac majori dignitate præfulgeant, necnon Abbates, Rectores, Ministros, & qualvis alias ejusdem nationis personas in suis civitatibus & diocæ. consentiant, quoties opus fuerit, visitare, ac in illis suam ordinariam jurisdictionem, plenamque & omnimodam superioritatem, in iis quæ Dei cultum, Sacramentorum administrationem, & animarum

salutem, hæresumque extirpationem concernunt, exercere & exequi liberè & licitè valeant, reliquis ipsorum Græcorum in divinis celebrandis, aliisque ritibus à sede Apostolica approbatis, necnon privilegiis & gratiis Apostolicis intactis remanentibus, auctoritate Apostolica, tenore præsentium perpetuò revocamus, cassamus, & annullamus, ac revocatas, cassatas, & annullatas esse, nec ipsis Græcis clericis vel laicis, eorumve prælati, Ecclesiis, cœnobiis, aut aliis piis locis in aliquo suffragati, sed illos omnes & singulos locorum, in quibus motam traxerint, ordinariorum visitationi, correctioni, punitioni, jurisdictioni, & omnimodæ superioritati in præmissis subesse, illisque tanquam superioribus suis, suarumque animarum pastoribus humiliter obedire. Datum Rom. 16. Febr. 1564.

TITVLVS II.

DE INVASORIBVS ET OCCVPATORIBVS BONORVM ECCLESIAE.

Clemens VI.

Præter excommunicationis & interdicti penas, beneficii & privilegii arecent occupantes & detinentes bona Ecclesiæ.

CAP. I.

ET si solerter adhibere vigilantiam, ne quarumlibet Ecclesiarum jura deperant, ex debito nostri officii teneamur: in manutendis tamen, defendendis, recuperandisque occupatis juribus Ecclesiæ Romanæ, sponsæ nostræ, quæ, disponente Domino, caput omnium & magistra, cæteris altiori dignitate præcellens, majoribus est iuvanda prædiis, & amplioribus honoribus attollenda, esse debemus solliciti & attenti. Ad obviandum igitur perverfis illorum conatibus, qui sibi commoda, non se commodis patrimonii beati Petri in Tuscia, quod juris & proprietatis ejusdem Ecclesiæ fore, ac eidem immediatè subesse dignoscitur, applicantes, temerè civitates, castra, & villas ejusdem patrimonii ad eandem Ecclesiam pertinentia, eorumque dominium, superioritatem, advocacionem, capitaneatum, & jurisdictionem in ipsius Ecclesiæ grave præjudicium contra constitutiones & ordinationes, olim per secl. record. Urbanum IV. & Ioannem XXI. ac diversos alios Romanos Pontifices prædecessores nostros editas, non verentur diversis exquisitis coloribus occupare, & sibi in eisdem dominium, superioritatem, & præminentiam vendicare: hac perpetua constitutione sancimus, ut nulla civitas, vel communitas, nullaque singularis persona, cujuscumque conditionis vel status existat, deinceps in aliquibus civitatibus, castris, seu villis ipsius patrimonii ad prædictam Romanam Ecclesiam spectantibus, dominium, superioritatem, capitaneatum, advocacionem, jurisdictionem, seu aliquam præfidentiam seu præminentiam, prætextu cujusque venditionis, submissionis, recommendationis, concessionis, recognitionis, obligationis, contractus vel pacti, aut cujusvis alterius commercii absque auctoritate sedis Apostolicæ specialiter audeat, vel sibi dominium, præfidentiam, capitaneatum, seu jurisdictionem in prædictis civitatibus, castris, seu villis, ex quavis occasione seu causa quomodolibet vendicare: quodque civitates & singulares personæ, submissiones, suppositiones, & subjectiones, quascumque jam in eas factas & receptas, seu de facto, cum de jure non teneant, quomodolibet attentatas, dimittere teneantur, nec civitates, castra, seu loca alia quæ se eis, ut præmittitur, submitserunt, vel quomodolibet subjecerunt, virtute submissionis & suppositionis alicujus, vel cujusvis contractus titulo valeant retinere, nullaque universitas, seu communitas civitatis, castris, seu villæ Ecclesiæ Romanæ subiecta, in terris patrimonii constituta, alicui

randem Imperatoris, Regum, Reginarum, ac Principum, Rerumque publicarum, vel potentatum mandato sequestrari occupativè, aut modo aliquo detineri, ipsique huiusmodi Ecclesiis, monasteria, ac beneficia obtinere. sub pretextu fabricæ, instaurationisque, sine Romani Pontifici. pro tempore existentis expressa licentia, aut elemosinarum, seu quovis alio colore aut suo impediri non debeant, quo minus de illis, ut antea, liberè, ac sine impedimento disponere valeant. Et si sequestrati fuerint occupativè, aut detenti, integrè, libereque, ac sine exceptione vel mora, pralatis ad quos de iure, legitimeque spectant, restituantur, de quibus, si dissipati nusquam reperiri possint, eorum iusta aestimatione facta, dictis pralatis satisfieri volumus per eos qui dictas sequestrationes, applicationes, dissipationesque fecerint, aut fieri mandaverint, sub poena excommunicationis aut interdicti Ecclesiastici talium Principum terris & dominio eo ipso incurrendis, & ut eorum ac eisdem subiectorum bona ubique reperta, si moniti parere noluerint, capi & retineri possint; Ipsi vero contrafacientes, tam supradictis poenis, quam privationis feudorum & privilegiorum, quæ à nobis & à Romana vel aliis Ecclesiis nunc & pro tempore obtinuerint, & aliis contra violatores & oppressores libertatis Ecclesiasticæ, etiam per extravagantes & alias constitutiones, etiam incognitas & forsitan in usu non existentes, impositis, quas eorum omnium tenores pro expressis & inferis habentes innovamus, ac perpetuum firmitatis robur habere decernimus & declaramus, ac secundum eas per quoscunque iudices, etiam sanctæ Romanæ Ecclesiæ Car. sublata & adempta eis aliter iudicandi declarandique potestate, sententiarum, iudicari, & interpretari debere volumus atque mandamus. Et cum à iure tam divino, quam humano laicis potestas nulla in Ecclesiasticis personis attributa sit, innovamus omnes & singulas constitutiones fœderis Bonifacii Papæ VIII. etiam prædecessoris nostri, quæ incipit, Fœlicis. & Clemens. quæ incipit, Si quis suadente. necnon quascunque alias Apostolicas sanctiones in favorem libertatis Ecclesiasticæ, & contra eius violatores quomodolibet editas, & poenis etiam contra talia præsumen. in bulla quæ legitur in cœna Domini, eegentis, in suo robore permanfuris. Et cum in Lateranensi pariter ac Conciliis generalibus sub excommunicationis poena prohibuit fuerit, ne Reges, Principes, Duces, Comites, Barones, Reipublicæ, & alii potentatus quicunque, regnis, provinciis, civitatibus, ac terris quoquo modo præsiden. collectas, decimas, & alia huiusmodi onera, clericis, pralatis, & aliis quibuscunque personis Ecclesiasticis imponant, exigant que, neve à sponte etiam dantibus & consentientibus etiam recipiant, atque in præmissis auxilium, favorem, consiliumve palam vel occultè præstantes, in excommunicationis lata sententia poenam eo ipso incidant, & ipsi quoque Reipublicæ, ac communitates & universitates circa hoc quomodolibet delinquentes Ecclesiastico eo ipso subijciantur interdicto, pralati etiam præmissis absque Rom. Pont. expressa licentia ultra consentientes excommunicationis & depositionis poenam ipso facto incurtant. Statuimus & ordinamus, ut de cætero talia præsumentes, etiam si (ut præfertur) qualificati fuerint, ultra supradictas poenas, quas contravenientes eo ipso incurtere volumus, ad omnes actus legitimos inhabiles & intestabiles habeantur.

Paulus Quartus.

Occupatores bonorum & reddituum Ecclesiasticorum sub poena excommunicationis restituere debent singula ablata & detenta.

CAP. IIII

Quacunque prescriptione etiam centenaria & ultra præsentia vel præteritanda non obstante statuimus

quod nisi occupatores seu detentores bonorum a Camera & sedis Apostolicæ ac Romanæ Ecclesiæ infra duos menses à publicatione præsentium ea restituerint, & feudatarii, vasalli, emphyteutæ, censuarii, ac monasteriorum, etiam consistorialium, & prioratum commendatariorum, libellarii, conductores, & alii præfate Camere respondentes, seu alias etiam ratione exemptionum, libertatum, & immunitatum eis concessarum, vel annatarum, seu quinquenniorum, aut aliter qualitercunque & quomodocunque aliquid solvere obligati, seu in aliquo debitorum de eo in quo Camera, sedi, & Ecclesiæ præfatis tenentur, integrè satisfecerint, & præmissa, seu conventa, aut alias ab eis debita non adimpleverint, omnes & singulas sententias & poenas, tam Ecclesiasticas, quam temporales, & etiam privationis feudorum, & aliorum bonorum, & monasteriorum etiam consistorialium, quorum occasione, etiam propter eorum exemptionem & immunitatem solvunt, ac eorundem monasteriorum commendarum cessationis eo ipso incurtant, & absque alia declaratione desuper fieri debita incurrere censentur, feudaque & bona ad nos devoluta, & monasteria ipsa per alios à nobis & dicta sede liberè impetrari possint, prout etiam nos tenore præsentium eos omnes sententias, censuris, & poenis prædictis expressè innodamus, ac privatos esse, commendasque cessasse ex nunc decernimus & declaramus, & nihilominus ad satisfactionem Camere Apostolicæ omnino teneantur. Decernentes eos ab alio quam Romano Pontifice, præterquam in mortis articulo constitutos, & prævia debita satisfactione, absolvi non posse. Publicata Romæ, XXVI. & XXX. mensis Octobris 1556.

Pius Quartus.

Tana detinentium bona Romana Ecclesie & palatii Apostolice.

CAP. IV.

Pastoralis officii auctoritas nos admonet, & ordo rationis exposcit, ut circa ea potissimum versemur, per que res & bona Rom. Ecclesiæ, præsertim usui & ornatui Rom. Pont. pro tempore existentis, & sacri palatii Apostolice deputata, ab impiorum insultibus & rapinis præserventur, & ab eis ausu sacrilego, aut aliis quomodolibet abinde asportata & districta nostræ operationis ministerio, cum animarum salute eorum, qui cæca cupiditate ducti, in non parvam sanctæ matris Ecclesiæ injuriam, & ipsorum animarum perniciem, Dei timore postposito, ea surripere, seu sibi appropriare, aut istinc divertere ausi fuerint, eidem Romano Pontifici pro tempore existente restituantur, & taliter in præmissis provideatur, quod cæteris cedat in exemplum. Cum itaq; sicut non sine gravi animi nostri molestia accepimus, tam tempore in firmitatis diversorum Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum, ex qua, sicut Domino placuit, ab humanis decesserunt, quam exinde diversarum sedium vacantium, quamplura etiam prætiosa jocalia, ornamenta, & alias res & bona usui præfate ut præfertur, deputata, & aliis ad eundem Romanum Pontificem pro tempore existentem, & cameram Apostolicam spectantia & pertinentia, tam ex dicto Palatio, quam aliis quibusvis locis ablata & distracta fuerint, & à diversis eorum protervia invalescente detineantur, in nostrum & ejusdem Pontificis pro tempore existentis non solum detrimentum, sed etiam sedis Apostolicæ ignominiam, & ipsius auctoritatis diminutionem, necnon illa detinentium animarum perniciem atque periculum non modicum. Nos huiusmodi inconvenientibus & animarum periculis quantum in nobis est, obviare, & aliis in præmissis, prout par est, providere volentes, motu proprio, & ex certa nostra scientia omnes & singulas

a Bonorum appellatione intelligi tam mobilia quam immobilia. l. bonorum. ff. de verb. signif. relatum 2. de test. & leg. And. e. si quis exigentibus.

nos Pontifices prædecessores nostros contra talium per-
petratores, ac aliàs bonorum Apostolicorum usurpato-
res, raptores, receptores, & possessores, ac detinentes &
non restituentes, ac scientes & non revelantes, sub qui-
busvis verborum formis promulgatas, quarum & lite-
rarum Apostolicarum desuper confectarum tenores, ac
si de verbo ad verbum infererentur præsentibus, haberi
volumus pro expressis, auctoritate Apostolica tenore
præsentium approbamus & innovamus, ac ad infra scri-
ptos extendimus & ampliamus. Et nihilominus motu
& scientia similibus, omnes & singulas tam seculares
quàm Ecclesiasticas, ac etiam militiarum & ordinum,
quorumcunque religiosas, etiam quacunque Episcopali,
Archiepiscopali, & Patriarchali, seu superiori Ecclesiasti-
ca, etiam Cardinalatus honore, ac etiam Comitali, Mar-
chionali, aut Ducali dignitate fungentes, ac aliàs mun-
danas personas, nullas penitus excipientes, cum digni-
tate qualiscunque sit in peccatis nemini excusationem
præbere debeat, quæ jocalia, ornamenta, aurum, argen-
tum monetatum & non monetatum, gemmas, margari-
tas, lapides pretiosos quocunque nomine nuncupatos,
pecunias, vestes, pannos, & tam manuscriptos, quàm
quosvis alios libros, scripturas, necnon equos, mulos,
mulas, imagines aureas, argenteasque, ac aneas, & mar-
moreas, ac suppellectilia, & alias quascunque res & bona,
mobilia & immobilia, spiritualia & profana, cujuscun-
que generis, qualitatis, & quantitatis, seu pretii existen-
tia, pro usu & commoditate Romani Pontificis pro tem-
pore existentis, & ornamento palatii hujusmodi deputa-
ta, ac ad eundem Romanum Pontificem pro tempore
existentem spectantia & pertinentia, tempore infirmita-
tis cujusvis Romani Pontificis prædecessoris nostri, ex
qua postmodum decessit, ac etiam dictæ sedis propterea
vacantis, necnon per annum ante obitum & vacationem
hujusmodi, & dicto palatio & aliàs undecunque & quo-
cunque asportarunt, subtraxerunt & occultarunt, seu
præsenso titulo donationis vel remissionis quietantia,
vel alio quovis præterea detinent, seu sciunt ea per alios
possideri, usurpari & detineri, aut occupata fuisse, & ad
eorum manus pervenisse, requirimus & monemus, eis-
que districte præcipiendo mandamus, quatenus infra sex
dierum spatium, quorum duos pro primo, duos pro se-
cundo, & reliquos duos dies pro tertio & preceptorio
termino eis & eorum cuilibet pro canonica monitione
assignamus, omnia & singula jocalia, ornamenta, au-
rum, argentum, gemmas, margaritas, lapides pretiosos,
pecunias, vestes, pannos, libros, equos, mulos, mulas,
imagines, suppellectilia, & alias res & bona hujusmodi
dilecto filio Francisco Odelcalco dictæ Camere præfiden-
ti cum effectu restituant & consignent, & si donationem
vel remissionem, aut quietantiam desuper sibi factam
præterdant, illam seu illas vivendas, ut decet, & exami-
nandas exhibeant & producant, ac illorum raptores, u-
surpatores, seu detentores vel occupatores scientes revel-
lent. Alioquin lapsis diebus hujusmodi omnes & sin-
guli præfati Episcopali vel Archiepiscopali, aut Patriar-
chali, ac etiam Cardinalatus honore seu dignitate præ-
diti, interdicti ingressus Ecclesiæ pœnam, alii verò ex-
communicationis & maledictionis æternæ sententiam,
quam aliàs in eos his scriptis ferimus, & à quibus nisi à
nobis & eodem Romano Pontifice pro tempore existen-
te, ac satisfactione prævia, præterquam in mortis articu-
lo constituti, relaxationis & absolutionis beneficium ob-
tinere non possint, eo ipso incurrant: & si Pontificali
aut Cardinalatus honore seu dignitate præditi sub inter-
dicto hujusmodi per octo dies præfatos, sex immediate
sequentes, permanere, alii verò inferiores ab eis eandem
excommunicationis sententiam animo, quod absit, indu-
rato sustinere non formidaverint, extunc elapsis dictis
octo diebus, Pontificali & etiam Cardinalatus honore
seu dignitate præditi à regimine Ecclesiarum eis com-

missarum, eo ipso suspensi, actam ipsi si illa beneficia
Ecclesiastica obtineant, quàm inferiores ab eis nominibus
& singulis Monasteriis, prioratibus, dignitatibus, ad-
ministracionibus, canonicatibus, & præbendis, quibus-
que beneficiis Ecclesiasticis, cum cura & sine cura, lita-
laribus ac ordinum quorumcunque regularium, quàm
titulum vel commendam seu admistracionem aut aliam
quomodolibet etiam ex quibusvis concessionibus seu
suspensionibus Apostolicis obtinent, ac etiam aliam
Romanæ Curie per eos obtentis: Seculares vero
vicariatus, dominiis & aliis iuribus, ac privilegiis, quibus-
cunque, eis per Romanam Ecclesiam aut sedem apo-
statam seu alios quoscunque etiam quoscunque, alia iurisdictione,
etiam Imperiali vel Regali eis concessis, etiam
ipso privati existant, & ad similia beneficia, feudis, pri-
vilegia, vicariatus, dominiis & iura obtinentis, nonnulla
ad quoscunque actus legitimos exercendos inhabiles, ac
etiam intestabiles similiter eo ipso fiant, possintque be-
neficia, officia, ac vicariatus & feuda, aliisque iura huius-
modi tanquam vacantia ab eis, alia declaratione desuper
facienda à nobis & sede præfata, ac aliis ad quos pre-
tinet illa concedere & dare, liberè impetrari, si ipsi
si ipsi, aut eorum aliqui suæ salutis immemorati in præ-
missis morosi fuerint, seu præmissa adimplere non vo-
verint, aut contempserint, hoc eis pro gravi criminis
delicto imputabitur, & iustitia mediante contra eos
graviore & tales pœnas absque ullo respectu imposi-
tur, quòd illorum coercio eis perpetuo cedat ad vitam,
& aliis in exemplum, absque spe alicujus veniæ in-
sequendæ: si vero se humiles, & ad satisfactionem
constituendum promptos exhibuerint, cum omni con-
suetudine & respectu excipientur, & ex eorum pœna
necnon restitutione seu confessione eis salutatis immemorati
diæ & gratia amplexus exuberanti sedis præfate in sin-
gulis pietate provenient. Ac singulas donationes desuper
factas, prout iustitia suadebit & ordo administrationis
admittemus. Ac ut præferatur scienter & conscienter
res ultra coeleste premium à nobis condignam merito-
dem & retributionem recipiam, cum eorum constanti
grata satisfactione. Rom. 3. Non. April. 1590.

TITVLVS III
DE ANNATIS

Innocentius VIII.

Excommunicationis & privationis beneficiorum pœna
tur, non solventes debitus temporis annos.

CAP. I.

Apostolica Camera, ex qua non modo S. R. E.
sed etiam magnum totius Christianæ Reip. sub-
sidium provenit, iura illa servare (ut veni-
mur) modis omnibus cupientes, his, qui propterea à
prædecessoribus nostris emanarunt, liberè aditus
munimimis nostri firmitatem, ac aliàs desuper prohibi-
mus, prout in Domino conspicimus salubriter expedire
Dudum siquidem per fœl. re. Pium Papam II. prædece-
sorem nostrum, accepto quòd numerus debitorum in
dicit Camera nimis auctus erat, & quòd obligati pro
natis beneficiorum Ecclesiasticorum, quæ auctoritate
Apostolica affecti fuerant, excommunicationis senten-
tiam in eos latam (quam non solvendo in præfatis
termino ipso facto incurrebant) minimè curare videri
bantur, & per hoc animabus sic illaqueatis periculum
imminebat, & continua dictæ Camere damnosa sublevari
bantur. Idem prædecessor cupiens tam saluti animarum
quàm ipsius Camere indemnitate salutem provi-
dere, providè ordinavit, quòd omnes, qui de cetero
pro annatis quorumcunque beneficiorum in dicta Camera
se obligarent, si infra eis præfixos terminos dictæ Camere